

Przewodnik KODera

Przewodnik KODera

Coraz częściej spotykamy się z pytaniami dotyczącymi legalności naszych działań. Pojawiają się czasem obawy, że możemy być represjonowani za naszą działalność na rzecz demokracji. W tym przewodniku postanowiliśmy odpowiedzieć na te pytania, a także w miarę możliwości rozwiązać wątpliwości i obawy.

Zacznijmy od tego w jakich aktach prawnych należy szukać odpowiedzi, nawet jeżeli nie znajdujemy ich w tym przewodniku.

ŹRÓDŁA PRAWA

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
2. Prawo o zgromadzeniach z 5 lipca 1990 r. (w skrócie PoZ)
3. Kodeks postępowania karnego z 6 czerwca 1997 r. (w skrócie KPK)
4. Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (w skrócie KK)
5. Ustawa o policji z 6 kwietnia 1990 r. (w skrócie UoP)
6. Ustawa o ochronie danych osobowych z 29 sierpnia 1997 r. (w skrócie UODO)
7. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4.11.1950 r.
8. Ustawa o dostępie do informacji publicznej z dnia 6 września 2001 r.
9. Kodeks pracy 26 czerwca 1974 r. (w skrócie KP)

Podstawowym aktem prawnym stającym na straży praw i wolności obywatelskich jest nasza Konstytucja. Odpowiedzi na niektóre pytania wynikają wprost z Konstytucji, na inne znajdziemy odpowiedź w ustawach i rozporządzeniach wydanych z mocy ustawy.

OGÓLNA SYTUACJA PRAWNA KOD I JEGO CZŁONKÓW

1. Czy istnienie i funkcjonowanie KOD-u jest prawnie dozwolone nawet przed rejestracją jako stowarzyszenia?

Tak, zgodnie z art. 12 Konstytucji Rzeczypospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania m.in. ruchów obywatelskich i innych dobrowolnych zrzeszeń. Ten sam artykuł zapewnia też wolność tworzenia i działania stowarzyszeń, a więc nie można KOD-owi odmówić rejestracji.

2. Czy mogę być dyskryminowany/dyskryminowana z racji swojej przynależności do ruchu obywatelskiego KOD?

Nie, zgodnie z art. 32 ust. 2 Konstytucji nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

GŁOSZENIE POGLĄDÓW

3. Czy z racji moich wypowiedzi lub haseł wygłaszanych w rozmowach prywatnych, w czasie spotkań publicznych albo w czasie manifestacji mogę być narażony/narazona na odpowiedzialność karną?

Zasadniczo nie. Art. 54 Konstytucji zapewnia każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. To samo prawo potwierdza w art. 10 Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4.11.1950 r.

Sankcje karne grożą tylko w wypadku:

- **znieważenia** Prezydenta RP (art. 135 § 2 KK); przestępstwo jest ścigane z oskarżenia publicznego

Należy odróżnić zniewagę od krytyki politycznej. Przykładowo, transparent z wizerunkiem pionka szachowego i podpisem Prezydent RP, nie jest zniewagą, lecz skrótową formą krytyki braku samodzielności Prezydenta RP.

- **znieważenia** funkcjonariusza publicznego (art. 226 § 1 KK), np. premiera, ministra, wojewodę, posła, senatora, policjanta; przestępstwo jest ścigane z oskarżenia publicznego. Podobnie jak w przypadku znieważenia Prezydenta RP odpowiedzialność karna jest związana z obraźliwą formą wypowiedzi, a nie z jego treścią, którą może być uzasadniona krytyka postępowania funkcjonariusza publicznego. Ponadto sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, jeżeli czyn wywołało niewłaściwe zachowanie się funkcjonariusza (art. 222 § 2 KK)

- **pomówienia** osoby (np. Premiera RP), grupy osób, instytucji (np. rządu), osoby prawnej (np. partii politycznej) o takie **postępowanie lub właściwości**, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności (art. 212 § 1 KK); przestępstwo jest ścigane z oskarżenia prywatnego.

Jednak zgodnie z art. 213 KK, nie ma przestępstwa, jeżeli zarzut **uczyniony niepublicznie** jest prawdziwy. Jeżeli zarzut jest **uczyniony publicznie**, nie jest przestępstwem, jeżeli dotyczy **postępowania** osoby pełniącej funkcję publiczną lub służy obronie społecznie uzasadnionego interesu i jest prawdziwy. Przystępstwem będzie więc przykładowo przypisanie danej osobie negatywnych **właściwości** ze względu na jego pochodzenie etniczne lub przodków. Na podstawie art. 214 KK grozi też odpowiedzialność, jeżeli doszło do zniewagi ze względu na formę podniesienia lub rozgłoszenia zarzutu, np. poprzez użycie wulgarne słownictwa.

4. Czy nawet jeśli uniknę odpowiedzialności karnej za moje wypowiedzi skierowane do funkcjonariusza publicznego, nie narażam się na odpowiedzialność cywilną za naruszenie jego dóbr osobistych?

Istnieje takie niebezpieczeństwo. Konstytucja w art. 47 zapewnia każdemu prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Zgodnie z art. 23 KC dobra takie jak cześć (godność) pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach, np. kodeksu karnego. Funkcjonariusz publiczny może wystąpić (jako osoba prywatna) przeciwko osobie naruszającej jego cześć do sądu z roszczeniem o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, może żądać zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany przez niego cel społeczny (art. 448 KC), może też żądać usunięcia skutków naruszenia jego godności osobistej, w szczególności poprzez złożenie oświadczenia (przeprosin) odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie (art. 24 § 1 KC). Warunkiem odpowiedzialności jest bezprawność czynu (art. 23 KC). Można przyjąć, że zniewaga będzie zawsze bezprawna, natomiast w przypadku zniesławienia, także naruszającego cześć funkcjonariusza, bezprawność może być wyłączona, jeżeli wypowiedź mieści się w ramach uzasadnionej krytyki.

Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka granice dopuszczalnej krytyki w stosunku do osób publicznych są szersze, aniżeli wobec osób nie pełniących funkcji publicznych. W rezultacie ich odporność na krytykę musi być wyższa niż innych osób.

LEGITYMOWANIE

5. Czy policja może mnie legitymować w dowolnych okolicznościach, np. przed lub po uczestnictwie w manifestacji KOD?

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1. UoP policja ma prawo legitymowania osób, ale musi to być uzasadnione działaniami operacyjno-śledczymi lub porządkowymi wymienionymi w art. 14 UoP, a więc np. poszukiwaniem osób ukrywających lub zaginionych albo rozpoznawaniem, zapobieganiem i wykrywaniem przestępstw i wykroczeń. Samo uczestnictwo w legalnie zorganizowanej manifestacji nie uzasadnia legitymowania.

ZATRZYMANIE

6. Czy w związku z udziałem w manifestacji KOD mogę być zatrzymany/zatrzymana przez policję?

Nie, ponieważ sam udział w manifestacji nie jest żadnym przestępstwem, a zgodnie z art. 244 § 1 Kodeksu Postępowania Karnego osoba podejrzana może być zatrzymana tylko w razie uzasadnionego podejrzenia, że popełniła przestępstwo a co więcej, musi jednocześnie zachodzić obawa ucieczki lub ukrycia się bądź też nie można ustalić tożsamości osoby podejrzanej. Dopiero w razie popełnienia w trakcie manifestacji czynu noszącego znamiona przestępstwa (np. rzucanie niebezpiecznych przedmiotów w kierunku służb porządkowych) może dojść do zatrzymania. Potwierdzeniem tego i uściśleniem jest art. 15 ust. 1 pkt 3 UoP, który stanowi, że policja ma prawo zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia.

Możliwe jest też zatrzymanie, jeżeli istnieją przesłanki do przeprowadzenia postępowania w trybie przyspieszonym (art. 244 KPK). Te przesłanki według art. 517 b § 1 KPK, to: drobniejsza kategoria spraw, w których prowadzone jest policyjne dochodzenie a nie prokuratorskie śledztwo (np. znieważenie funkcjonariusza) oraz ujęcie na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa lub bezpośrednio potem.

Należy jeszcze pamiętać, że na mocy art. 15 ust. 3 UoP zatrzymanie osoby może być zastosowane tylko wówczas, gdy inne środki okazały się bezcelowe lub nieskuteczne.

7. Czy mogę skutecznie przeciwstawić się bezprawnemu zatrzymaniu?

Tak, zgodnie z art. 41 ust. 2 Konstytucji każdy pozbawiony wolności ma prawo odwołania się do sądu w celu niezwłocznego ustalenia legalności tego pozbawienia. W tym celu, zgodnie z art. 246 § 1 KPK należy złożyć zażalenie do sądu rejonowego miejsca zatrzymania lub prowadzenia postępowania. Organ zatrzymujący nie może odmówić przyjęcia i przekazania takiego zażalenia.

8. Jakie prawa przysługują mi w razie zatrzymania?

Zgodnie z art. 41 ust. 2-5 Konstytucji przysługuje prawo do:

- niezwłocznego powiadomienia rodziny lub osoby wskazanej przez pozbawionego wolności,
- niezwłocznego poinformowania o przyczynach zatrzymania,
- przekazania do dyspozycji sądu w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania,

- zwolnienia, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do dyspozycji sądu nie zostanie doręczone postanowienie sądu o tymczasowym aresztowaniu wraz z przedstawionymi zarzutami,
- traktowania w sposób humanitarny,
- odszkodowania w razie bezprawnego pozbawienia wolności.

Dodatkowo, na mocy art. 244 § 2 KPK przysługuje zatrzymanemu prawo do:

- skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego i bezpośredniej z nim rozmowy,
- złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia,
- otrzymania odpisu protokołu zatrzymania,
- dostępu do pierwszej pomocy medycznej.

Na podstawie art. 15 ust. 5 UoP osobę zatrzymaną należy niezwłocznie poddać — w razie uzasadnionej potrzeby — badaniu lekarskiemu lub udzielić jej pierwszej pomocy medycznej

9. Czy w razie zatrzymania mogą odmówić odpowiedzi na pytania związane z powodem zatrzymania?

Tak, osoba zatrzymana nie ma obowiązku udzielania żadnych informacji odnośnie popełnienia przez nią czynu, który stał się podstawą zatrzymania (art. 244 § 2 KPK).

10. Czy w razie zatrzymania mogą odmówić poddaniu się zewnętrznym oględzinom ciała, fotografowaniu, pobraniu odcisków palców, pobraniu próbki krwi, włosów, wymazu ze śluzówki policzków, okazaniu innym osobom w celach rozpoznawczych?

Nie, policja ma prawo dokonywać takich czynności wobec podejrzanego (art. 74 § 3 KPK i art. 15 ust. 1 pkt 3a), ale osoba zatrzymana może być okazywana, fotografowana lub daktyloskopowana tylko wtedy, gdy jej tożsamości nie można ustalić w inny sposób. Dodatkowo ogranicza się to do osób, które w sposób oczywisty stwarzały bezpośrednio zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia (art. 15 ust. 4 UoP).

11. Czy w czasie zatrzymania mogą być narażony/narażona na poniżające traktowanie?

Nie, zgodnie z art. 40 i 41 Konstytucji każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą i nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu.

12. Czy w czasie zatrzymania lub w innych okolicznościach, w których spotykam się z opresyjnymi działaniami funkcjonariuszy publicznych mogą nagrywać dźwięk i obraz, np. przy pomocy telefonu komórkowego?

Nie ma żadnych przepisów, które by tego zabraniały. W szczególności, funkcjonariusz nie może zarzucać, że stanowi to zakłócanie porządku lub utrudnianie interwencji, gdyż w sposób oczywisty nie wpływa to na porządek publiczny czy przebieg interwencji.

Wraz z represją polegającą na legitymowaniu, odebraniu nam telefonu komórkowego (lub innego urządzenia utrwalającego dźwięk i obraz), czy zatrzymaniu mamy prawa omówione powyżej a ponadto możemy złożyć doniesienie o popełnieniu przestępstwa przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza (art. 231 § 1 KK).

13. Czy w związku z nagrywaniem działań funkcjonariusza mogą być przez niego pozwany o naruszenie jego dobra osobistego, gdyż w myśl art. 23 KC ma on prawo do ochrony wizerunku?

Nie, ponieważ cel, jakim jest uzyskanie dowodów na okoliczność przebiegu czynności funkcjonariusza wyłącza bezprawność nagrywania obrazu, bezprawność jest zaś warunkiem odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 KC).

INWIGILACJA

14. Czy policja i inne organy mogą mieć wgląd do treści mojej prywatnej korespondencji?

Zasadniczo nie, bowiem zgodnie z art. 49 Konstytucji każdemu zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Jednakże ograniczenie tej ochrony może nastąpić w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony. Taką ustawą jest ustawa o policji (zwana potocznie ustawą o inwigilacji). Od 7 lutego 2016 r. obowiązuje znowelizowana jej wersja.

Na mocy tej ustawy kontrola operacyjna polegająca m.in. na kontrolowaniu treści korespondencji listowej i internetowej a także rozmów telefonicznych (art. 19 ust. 6 UoP) wymaga wydania przez sąd okręgowy zarządzenia na wniosek organu policji (art. 19 ust. 1 UoP).

15. Czy mogę być poddany/poddana innym formom inwigilacji, takim jak nagrywanie dźwięku i obrazu z miejsc w których przebywam, czy przeszukiwanie moich przesyłek?

Wszystkie te działania są objęte tym samym art. 19 ust. 6, o kontroli operacyjnej, który obok kontroli treści korespondencji wymienia także inne formy inwigilacji. W każdym takim przypadku, zgodnie z art. 19 ust. 1 UoP konieczna jest zgoda sądu wydana w formie zarządzenia sądu okręgowego.

16. Czy bez zgody sądu mogę być poddany/poddana działaniom operacyjnym policji w czasie uczestnictwa w zgromadzeniach masowych, np. na manifestacji KOD?

Nie, bez zgody sądu, takie działania nakierowane na konkretną osobę są niedopuszczalne. Jednak ustawa o policji daje w art. 15 ust. 1 pkt 5a jej organom generalne upoważnienie do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych w celu m.in. (art. 14 ust. 1 pkt 1 UoP)) rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń.

17. Czy bez zgody sądu mogę być poddany/poddana inwigilacji nie polegającej na kontroli operacyjnej?

Tak, pobieranie przez organy policji danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych, niestanowiących ich treści (np. numer telefonu komórkowego, wykaz połączeń, lokalizacja telefonu, czas trwania połączenia, adresata przesyłki pocztowej, adresata korespondencji mailowej, adresy odwiedzanych stron, wpisy w wyszukiwarce, numer IP komputera) i przetwarzanie tych danych, nie wymaga zgody sądu. Organy policji mogą pobierać te dane za pomocą tzw. „sztywnego łącza”, nawet bez wiedzy operatorów i na ich koszt (art. 20c, ust. 1-3 UoP).

18. Czy sama przynależność do KOD lub udział w manifestacjach uzasadnia pobieranie i przetwarzanie danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych przez policję?

Nie, ponieważ zgodnie z art. 20c ust. 1 UoP, działania te mogą być prowadzone tylko w celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw albo w celu ratowania życia lub zdrowia ludzkiego bądź wsparcia działań poszukiwawczych lub ratowniczych.

19. Czy sąd sprawuje kontrolę nad pobieraniem i przetwarzaniem przez policję danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych?

Nominalnie tak, ale zgodnie z art. 20ca ust. 2 UoP kontrola sądu okręgowego nad tymi działaniami jest sprowadzona tylko do obowiązku składania raz na pół roku sprawozdania zawierającego liczbę przypadków pozyskania tych danych, ich rodzaj i kwalifikację prawną czynów, które wywołały te działania policji. Zgodnie z art. 20ca ust. 3, sąd okręgowy może (ale nie musi!) zapoznać się z materiałami uzasadniającymi udostępnienie Policji danych telekomunikacyjnych, pocztowych lub internetowych. Poza przewidzianym w art. 20ca, ust. 4 UoP obowiązkiem poinformowania organów Policji o wyniku kontroli w terminie 30 dni od jej zakończenia, nie przewidziano żadnych innych skutków prawnych przeprowadzenia kontroli przez sąd.

PRZESZUKANIA

20. Czy jestem narażony/narażona na przeszukanie mojego mieszkania, pomieszczenia lub pojazdu?

Zasadniczo nie, ponieważ w art. 50 Konstytucja zapewnia nienaruszalność mieszkania. Przeszukanie mieszkania, pomieszczenia lub pojazdu może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony. Taką ustawą jest KPK. Zgodnie z art. 219 KPK przeszukanie może być przeprowadzone tylko w celu wykrycia lub zatrzymania osoby podejrzanej, a także w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie. Warunkiem prowadzenia przeszukania jest uzasadnione przypuszczenie, że osoby lub rzeczy rzeczywiście znajdują się w miejscu przeszukania.

21. Czy mogę być poddany/poddana kontroli osobistej i przeszukaniu zawartości bagażu (pot. rewizji osobistej)

Tak, przeszukanie osoby (pot. rewizja osobista) może być zgodnie z art. 219 § 2 KPK przeprowadzone w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie. Warunkiem prowadzenia przeszukania jest także uzasadnione przypuszczenie, że rzeczy rzeczywiście znajdują u osoby poddanej przeszukaniu.

22. Kto może dokonać przeszukania?

Zgodnie z art. 220 KPK, przeszukania może dokonać prokurator albo na polecenie sądu lub prokuratora Policja, a w wypadkach wskazanych w ustawie – także inny organ. Konieczne jest okazanie postanowienia o przeszukaniu. W wypadkach niecierpiących zwłoki, jeżeli postanowienie sądu lub prokuratora nie mogło zostać wydane, organ dokonujący przeszukania powinien okazać nakaz kierownika swojej jednostki lub legitymację służbową. Zgodnie z art. 223 KPK, przeszukanie osoby powinno być prowadzone w miarę możliwości przez osobę tej samej płci.

23. Czy przeszukanie może być prowadzone w porze nocnej?

Nie, zgodnie z art. tylko art. 221 § 1 KPK, tylko pomiędzy godz. 6 rano a 22 wieczorem, ale rozpoczęte w tym czasie może być kontynuowane w nocy.

24. Czy mam prawo być obecny/obecna przy przeszukaniu?

Zgodnie z art. 224 KPK podczas przeszukania ma prawo być obecna osoba, u której jest prowadzone przeszukanie. Ponadto może być obecna osoba przez nią wskazana, jeżeli nie uniemożliwia to przeszukania albo nie utrudnia go w istotny sposób. Jeżeli przy przeszukaniu nie ma na miejscu gospodarza lokalu, należy do przeszukania przywołać przynajmniej jednego dorosłego domownika lub sąsiada.

25. Czy w czasie przeszukania mogę być narażony/narażona na działania uwłaczające mej godności lub nietykalności cielesnej?

Nie, zgodnie z art. 227 KPK . przeszukanie powinno być dokonane zgodnie z celem tej czynności, z zachowaniem umiaru i poszanowania godności osób, których ta czynność dotyczy, oraz bez wyrządzania niepotrzebnych szkód i dolegliwości.

26. Czy w wyniku przeszukania mogą zostać zajęte należące do mnie rzeczy?

Tak, zgodnie z art. 217 § 1 KPK, na żądanie sądu lub prokuratora, a w wypadkach niecierpiących zwłoki – także na żądanie Policji.

27. Czy prawo wymaga udokumentowania przebiegu przeszukania i zatrzymania rzeczy?

Tak, zgodnie z art. 228 § 3 KPK, osobom zainteresowanym należy natychmiast wręczyć pokwitowanie stwierdzające, jakie przedmioty i przez kogo zostały zatrzymane. Ponadto, zgodnie z art. 229 KPK sporządza się protokół przeszukania lub zatrzymania rzeczy. Powinien on zawierać oznaczenie sprawy, podanie dokładnej godziny rozpoczęcia i zakończenia czynności, dokładną listę zatrzymanych rzeczy i w miarę potrzeby ich opis.

MOBBING W MIEJSCU PRACY

28. Jak mogę bronić się, jeżeli w z powodu przynależności do KOD lub z powodu głoszonych poglądów spotykam się z mobbingiem albo dyskryminacją w miejscu pracy?

Przede wszystkim należy zbierać dowody takich działań pracodawcy. Może to być np. korespondencja mailowa albo dowód ze świadków – innych pracowników, np. też poddanych mobbingowi, czy nawet notatki własne z opisem zdarzenia . Bezpośrednią pomoc można uzyskać w stowarzyszeniach antymobbingowych, np. w Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Antymobbingowym OSA (<http://osa-stow.republika.pl/>). Instytucją chroniącą prawa pracowników jest Państwowa Inspekcja Pracy (PIP). Można do PIP złożyć skargę na zachowanie pracodawcy. Jeżeli te środki okażą się nieskuteczne, można skierować sprawę do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Art. 943 Kodeksu pracy (KP) wprowadza a § 2 definicję mobbingu. Pracownik, u którego mobbing wywołał rozstrój zdrowia, może dochodzić od pracodawcy odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. Art. 943 § 3 KP) Pracownik, który wskutek mobbingu rozwiązał umowę o pracę, ma prawo dochodzić od pracodawcy odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę (art. Art. 943 § 4 KP).

29. Czy sprawca mobbingu lub działań dyskryminacyjnych wobec pracownika podlega odpowiedzialności karnej?

Tak, jeżeli działania te wypełnią znamiona przestępstwa ściganego na mocy art. 218 § 1 KK: Kto, wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, złośliwie lub uporczywie narusza prawa pracownika wynikające ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH

30. Czy moje dane osobowe z racji przynależności do KOD podlegają ochronie?

Tak, zgodnie z art. 51 Konstytucji nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. Taką ustawą jest ustawa o ochronie danych osobowych. W myśl art. 1 ust. 1 UODO każdy ma prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych.

31. Czy w związku z przynależnością do KOD konieczna jest moja zgoda na przetwarzanie moich danych osobowych?

Nie, gdyż zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 5 UODO przetwarzanie danych osobowych bez zgody zainteresowanego jest dopuszczalne, gdy jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą. Innymi słowy, jeżeli jest dokonywane na potrzeby istnienia i funkcjonowania stowarzyszenia, zgoda nie jest wymagana.

32. Czy administrator danych może przekazać moje dane innej osobie lub instytucji celem dalszego ich przetwarzania?

Nie, zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2, dane mogą być zbierane tylko dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i niepoddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami.

33. Czy przetwarzanie moich danych może obejmować także dane „wrażliwe”, takie jak moje pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową ?

Tak, zgodnie z art. 27 ust. 2 pkt 4 UODO, jeżeli jest to niezbędne do wykonania zadań statutowych m.in. stowarzyszeń lub innych niezarobkowych organizacji lub instytucji o celach m.in. politycznych, pod warunkiem, że przetwarzanie danych dotyczy wyłącznie członków tych organizacji lub instytucji albo osób utrzymujących z nimi stałe kontakty w związku z ich działalnością i zapewnione są pełne gwarancje ochrony przetwarzanych danych.

34. Czy mam prawo do kontroli, tego jakie moje dane i w jaki sposób są przetwarzane?

Już na podstawie art. 51 Konstytucji każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa. Zgodnie z art. 32 ust. 1 UODO każdej osobie przysługuje prawo do kontroli przetwarzania danych, które jej dotyczą. UODO szczegółowo i obszernie wymienia w art. 32 ust. 1 w pkt 1-9 prawa jakie ma osoba, której dane są przetwarzane.

35. Jakie są najważniejsze prawa, które mi przysługują?

Przede wszystkim jest to prawo do wszechstronnej informacji o tym jakie dane są przetwarzane, w jakim celu i przez kogo. Ponadto jest to prawo do uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych osobowych, czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia, jeżeli są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane. Nawet jeżeli dane są prawdziwe, aktualne i zebrane zgodnie z prawem lub założonym celem, np. na potrzeby działalności stowarzyszenia, to i tak można zgodnie z art. 32 ust. 1 pkt 7 żądać zaprzestania ich przetwarzania ze względu na szczególną sytuację żądającego.

DOSTĘP DO INFORMACJI PUBLICZNEJ

36. Czy jako członek KOD i obywatel mam wolny i nieskrępowany dostęp do informacji publicznej, bez potrzeby uzasadniania, do czego jest mi potrzebna taka informacja?

Tak, prawo to zapewnia już Konstytucja w art. 61, stanowiąc, że obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu. Ograniczenie tego prawa, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa. Aktem wykonawczym wobec tych postanowień Konstytucji jest ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Postanowienia tej ustawy precyzują zasady dostępu do informacji publicznej, ale nie mogą być sprzeczne z art. 61 Konstytucji.